

AKADEMİK İNCELEMELER

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

DOSYA : Üniversite, Bilim, Yöntem

A. Tansu Say

Sosyal Bilimlerde Bilim Yöntemi

Mehmet Zeki Ak,
Ahmet Gülmez

Türkiye'nin Uluslararası Yayın Performansının Analizi

Ömer Torlak

Türkiye'de Sosyal Bilimler Ve Üniversitelerin Açmazları:
Pazarlama Odaklılık Bir Çözüm Olabilir mi?

Hakan Poyraz

Üniversitenin Görevi Ve Ahlâk Bilinci Üzerine Düşünce

Rahmi Karakuş

Mehmet İzzet'in "Fikirde Adem-i Merkeziyet" Makalesinin
Düşündürdükleri

Osman Özkul

J.Ortega y Gasset'e Göre Üniversite, Bilim Ve Kültür

Şükrü Cicioğlu

Üniversiteler, Sosyal Bilimler Ve Sivil Toplum (Çeviri)

Sayı : 1 Cilt : 1 Yıl : 2006

ISSN : 1306-7885

AKADEMİK İNCELEMELER
Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Sayı:1 Cilt:1 Yıl:206 ISSN 1306-7885

Sahibi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Recai Coşkun

Editör

Doç. Dr. Remzi Antunışık

Sayı Editörü

Prof. Dr. Engin Yıldırım

Dergi Sekreterleri

Arş. Gör. Umut Sanem Çitçi
Uzman Ali Taş

Dizgi

Uzman Ziyet Yılmaz

Kapak/Grafik

Orhan Güçlü

Baskı

Sakarya Üniversitesi Matbaası

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Akademik İncelemeler Dergisi yılda 2 kez yayınlanan hakemli bir dergidir.
Dergide yayınlanan makalelerdeki görüş ve düşünceler yazarın sorumluluğundadır.
Dergide yayınlanan makaleler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

İletişim

Sakarya Üniversitesi
Esentepe Kampüsü
Serdivan/Sakarya
Tel:0264 295 55 60
Faks: 0264 295 55 62

Prof. Dr. Mehmet Alparğu

Prof. Dr. Ali Erbaş

Prof. Dr. Bilal Eryılmaz

Prof. Dr. Hakan Poyraz

Prof. Dr. Musa Taşdelen

Dergi Yayın Kurulu

Doç. Dr. Serkan Bayraktarođlu

Doç. Dr. Mehdi Ergüzel

Doç. Dr. Recep Kaymakcan

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Akal

Yrd. Doç. Dr. N. Tolga Saruç

Bu Sayının Hakem Kurulu

Prof. Dr. Kamil Aydın (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Gürbüz Gökçe (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. A. Hamdi İslamođlu (Kocaeli Üniversitesi)

Prof. Dr. Ceval Kaya (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Alaaddin Mehmetođlu (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin Özkul (Süleyman Üniversitesi)

Prof. Dr. Hakan Poyraz (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Münir Şakrak (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Musa Taşdelen (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Korkut Tuna (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Engin Yıldırım (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. İsmail Albayrak (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. A. Ercan Gegez (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. Vahid İmamođlu (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. Alaaddin Yalçınkaya (Sakarya Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Köksal Alver (Selçuk Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Şan (Sakarya Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Aşkın Keser (Kocaeli Üniversitesi)

Bir derginin varlık sebebi nedir? Dergiler, özellikle de tanımları gereği "sıkıcı" olan "bilimsel dergiler", nasıl bir işlev üstlenerek varlık gerekçelerini anlamlı hale getirebilirler? İtiraf edelim ki bu sorunun cevabı bir çok bilimsel dergi –ve elbette elinizdeki dergi– için henüz netleşmiş değildir ve bu konu üzerinde durulmayı hak edecek niteliktedir.

Türkiye'de "Enstitü ve Fakülte dergilerinin" itibarlarının çok da iyi olduğu söylenemez. Buna rağmen yeni bir "Enstitü Dergisi" çıkarmanın bir anlamı olmalı. Her başlangıç özünde "iddialar" taşır. Bu dergi de başlangıcında "farklı" olma iddiasını net olarak ortaya koymayı amaçladı ve kendi anlamını bu noktada belirgin kılmak istedi. Ancak en iyi niyetli girişimler dahi iç ve dış etmenlerin kısıtlayıcılığıyla maluldür. Bu kısıtlayıcı etmenler ile beklentiler ödünleşmesinden "ideal" olan yerine "gerçekleşene" razı olma sonucu doğmaktadır.

Çuvaldızı kendimize batıralım: iç kısıtlayıcı etmenlerin başında dergi sorumlularının hayal dedikleri/tanımladıkları nitelikte bir dergi düşüncesini yayma ve bir cazibe oluşturma becerileri ve enerjilerinin sınırlılığı gelmektedir. Dış etmenler ise malum: bir ülkenin bilimsel bilgi üretebilme kapasitesi her iyi niyetli girişimin mukadderatını da belirlemekte. Henüz bir bilim geleneği oluşturamadığımızdan bir "bilimsel dergi" geleneği oluşturmak ta kolay olmuyor. "Bilim-dergi; dergi-bilim" döngüsünün içerisinde yer almış olmak dahi, o geleneğin inşasına bir katkı olur umudu taşınmalı.

Aslında "Sosyal Bilimler Enstitüsü" dergilerinin farklı disiplin ve alanlardan gelen birbirinden kopuk yazılara, aynı sayı içerisinde yer vermek gibi bir bahtsızlığı bir üstünlüğe dönüştürme şansları da var: disiplinler-arası çalışmaları öne çıkarmak. Bu sayıda henüz tam bir disiplinler-arası perspektif oluşturulmamış olsa bile en azından *üniversiteye ve bilime* karşı farklı disiplinlerden akademisyenlerin yaklaşımlarına yer vererek böylesi bir niyetin ipuçları ortaya konmuş oldu. İlerleyen sayılarda bu niyetin daha da belirginleşmesini bekliyoruz.

Bu derginin hayat bulmasına katkıda bulunan bütün birim ve bireylere teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ama dergi varlığını yazılarıyla katkı yapanlara borçludur.

Recai Coşkun

Sayı Editöründen

Bilginin üretildiği en önemli kurumlardan biri olan üniversite, kitleleşme, piyasanın ve toplumun artan baskısı ve devletle olan ilişkilerin biçim değiştirmesinden kaynaklanan bir tür kimlik bunalımı yaşamaktadır. 19.yüzyıl Alman devlet adamı ve düşünürlerinden A. von Humboldt'un tahayyül ettiği ve Berlin Üniversitesi örneğinde uygulamaya çalıştığı isteyen öğretim üyesinin istediğini öğrettiği, araştırdığı, isteyen öğrencinin de istediğini öğrendiği idealize edilmiş bir kurumsal yapılanma anlayışı günümüzde sorgulanmaktadır.

UNESCO'nun 1998'de yayınladığı bir raporunda isabetle belirttiği gibi üniversitelerin temel işlevleri basit bir işletmecilik ve topluma fayda sağlama zihniyetine indirgenemeyeceği gibi, sadece bilginin üretilmesi ve geliştirilmesiyle sınırlayan bir çeşit fildişi kule anlayışına da indirgenemez. Bilimsel faaliyetlerle, toplumun iktisadi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılama günümüz üniversitesinin olmazsa olmaz var olma koşulları arasındadır. Yüksek öğrenim sistemleri günümüzde derin bir ikilem yaşamaktadır. Yüksek öğrenime talep artarken, eşanlı olarak tahsis edilen kamu kaynaklarında bir azalma göze çarpmaktadır.

Yukarıda belirtilen hususlar Türk yüksek öğrenimini de etkilemektedir. Artan öğrenci sayısı üniversiteleri zorlamakta, bilimsel araştırma faaliyetlerini sekteye uğratabilmektedir. Üniversitelerimizin önemli bir bölümü sadece belli mesleklerin öğretildiği veya öğretilmeye çalışıldığı bir çeşit yüksek okula dönme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Toplumun da üniversiteden beklentisi aslında budur. Sorgulayan, eleştiren, araştıran bir düşünce ikliminin oluşmasına katkı sağlamaktan ziyade çocuğuna iyi iş imkânları sunacak bir meslek eğitiminin sağlanması ortalama yurttaşın üniversiteden ne anladığını özetlemektedir. Toplumun böyle bir beklenti içinde olması gayet olağandır. Tehlikeli olan, topluma yön verenlerin de üniversiteyi sadece ülke kalkınmasına katkı sağlayan, sağlaması gereken bir kurum olarak değerlendirmeleridir. Elbette üniversitenin böyle bir işlevi olmalıdır. Bununla birlikte üniversite kavramının da Cem Yılmaz'ın oynadığı reklâm filminde vurguladığı gibi "hakkının verilmesi" gerekmektedir. Bu da temel araştırmaların, M.Ali Kılıçbay'ın deyişiyle "mevcut iktisadi zihniyete göre fayda sağlamayan" bilgi alanlarının, eleştirel akılcı düşüncenin ihmal edilmemesini gerekli kılmaktadır.

çalışmalar, Türkiye'de ki yüksek öğrenim tartışmalarına katkı yapacağını umduğumuz bilgiler içermektedir. Bu konuda yer alan ilk yazıda Abdurrahman Tansu Say bilimlerin uygulamalı yönlerine dikkat çekmekte ve bu bağlamda sosyal bilimlerdeki yöntem tartışmalarını değerlendirmektedir. Dosyanın ikinci yazısında Ömer Torlak, Türkiye'de sosyal bilimler ile üniversitelerin karşı karşıya kaldıkları açmazları ortaya koymakta ve bir çözüm önerisi olarak pazarlama odaklılığın ne anlama geldiğini tartışmaktadır.

Mehmet Zeki Ak ve Ahmet Gülmez, Türkiye'deki üniversitelerin uluslar arası yayın performanslarını inceleyerek, bu alanda ortaya çıkan gelişmeleri yorumlamaktadır. Bilindiği üzere son yıllarda Türkiye'nin SCI ve SSCI gibi indekslerde taranan uluslar arası dergilerdeki yayın sayısında önemli artışlar olmuştur. Ancak mutlak anlamda niceliksel olarak yaşanan bu artışın göz ardı edilen bazı yönleri de vardır. Mehmet Zeki Ak ve Ahmet Gülmez yayın sayısı artarken bu yayınlara yapılan atıfların artmadığına ve nüfusa göre yayın sayısının düşük olduğuna dikkat çekmektedir.

Hakan Poyraz ise çalışmasında üniversitenin sadece araştırma ve eğitime odaklanmış teknokratik bir kurum olmanın ötesinde bir takım daha genel felsefi ve ahlaki görev ve sorumlulukları olduğunu hatırlatmaktadır. Yazara göre akademik faaliyetler değerleriyle birlikte ortaya çıkar ve özgürlük olmadan gerçekleşmezler. Akademik ahlakın ana sorununun onu gerçekleştirecek akademik kişiliğin oluşması olduğunu yazar vurgulamaktadır

Rahmi Karakuş, Cumhuriyet'in başlarında daha üniversite reformu yapılmadan felsefeci ve sosyolog Mehmet İzzet'in 1927'de yazdığı ve Türkiye'nin takip etmesi gerektiği üniversite politikasını batılı örnekleriyle tartıştığı makalesini değerlendirmektedir.

Osman Özkul ise İspanyol düşünür Ortega y Gasset'den hareketle üniversitenin, toplum, bilim ve kültür ile olan ilişkisini ele almaktadır. Gasset'in vurguladığı üniversitelerin bilimden önce, toplumun kültür düzeyinin yükseltilmesine hizmet etmesi gerektiğini görüşü günümüzde de devam eden üniversitenin görevinin ne olduğu tartışmalarına ışık tutmaktadır.

Engin Yıldırım

Abdurrahman Tansu Say Sosyal Bilimlerde Bilim Yöntemi	1-23
Mehmet Zeki Ak, Ahmet Gülmez Türkiye'nin Uluslararası Yayın Performansının Analizi	25-55
Ömer Torlak Türkiye'de Sosyal Bilimler Ve Üniversitelerin Açmazları:Pazarlama Odaklılık Bir Çözüm Olabilir mi?	57-69
Hakan Poyraz Üniversitenin Görevi Ve Ahlâk Bilinci Üzerine Düşüncele	71-76
Rahmi Karakuş Mehmet İzzet'in "Fikirde Adem-i Merkeziyet" Makalesinin Düşündürdükleri	77-85
Osman Özkul J.Ortega y Gasset'e Göre Üniversite,Bilim Ve Kültür	87-94
Şükrü Cicioğlu Üniversiteler,Sosyal Bilimler Ve Sivil Toplum (Çeviri)	95-114
Selim Yüksel Pazarçeviren, Nermin Akyel Yönetim Yaklaşımları Çerçevesinde Transfer Fiyatlandırma	115-133
Saynur Giray Bozkurt Bağımsız Devletler Topluluğu'nda Renkli Devrimler-Kırgızistan Örneği	135-157
Mehdi Ergüzel Mâni Ve Bilmecelerimizde Geçen Meyve Adlarının Türkiye'deki Kullanımları Üzerine Bazı Tespitler	159-191
Hakan Değirmenci Şerif Benekçi'nin Romanlarında İnsan Ve Toplum	193-210
İrfan Haşlak Etik Kongresinin Ardından	211-219
Serdar Gülenler İki Farklı Siyase	221-228
Mehmet Barca "4.Ulusal Bilgi,Ekonomi Ve Yönetim Kongresi" ve Düşündürdükler	229-235